

4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Aan het realiseren van de doelstellingen van de gemeente zijn onvermijdelijk risico's verbonden. Hiertegen zijn diverse maatregelen te treffen, zoals verzekeren (overdragen van risico's) en voorzien in interne beheersingsmaatregelen (voorkomen en beheersen van het risico). Voor de dan resterende risico's is het nodig middelen vrij te houden om eventuele schade op te vangen.

Conform het BBV bevat deze paragraaf weerstandsvermogen de volgende informatie:

- Het beleid met betrekking tot de weerstandscapaciteit en risico's;
- Een inventarisatie van de beschikbare weerstandscapaciteit;
- Een inventarisatie van de benodigde weerstandscapaciteit (risico's);
- De relatie tussen de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit;
- De basis set van voorgeschreven 5 financiële kengetallen.

4.2.1 Definities

De volgende begrippen staan in deze paragraaf centraal:

Risico: De kans van het optreden van een gebeurtenis met een negatief gevolg voor de gemeente.

Beschikbare weerstandscapaciteit: Alle middelen en mogelijkheden waarover de gemeente Helmond beschikt of kan beschikken om de risico's te dekken, zonder dat de begroting en het beleid aangepast hoeven te worden. Voor de gemeente Helmond gelden op begrotingsbasis de volgende posten als beschikbare weerstandscapaciteit:

- Algemene reserve
- Algemene reserve Grondbedrijf
- Post onvoorzien
- Onbenutte belastingcapaciteit

Benodigde weerstandscapaciteit: Dit zijn de middelen die de gemeente Helmond nodig heeft om haar risico's financieel op te vangen en betreft feitelijk een financiële vertaling van de risico's.

Weerstandsvermogen: Geeft de relatie weer tussen de beschikbare weerstandscapaciteit (middelen die beschikbaar zijn om risico's te dekken) en benodigde weerstandscapaciteit (de risico's die de gemeente loopt) van de gemeente Helmond. Deze relatie wordt uitgedrukt in een ratio weerstandsvermogen:

$$\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit (risicoprofiel)}}$$

4.2.2 Beleid omtrent weerstandscapaciteit en risico's

Risicomanagement is een middel om op een gestructureerde manier risico's in beeld te brengen, te evalueren en beter te beheersen door er proactief mee om te gaan. Door al in een vroeg stadium na te denken over de mogelijke risico's van bepaald beleid zijn deze te voorkomen of kunnen mogelijk ernstige gevolgen worden beperkt.

Risico's worden geïnventariseerd, voor zover mogelijk worden de financiële gevolgen bepaald en, als dat mogelijk is, worden beheersmaatregelen getroffen. De benodigde weerstandscapaciteit is afhankelijk van de aard en omvang van de risico's. Ook bij goed financieel beheer kunnen

onverwachte financiële gevolgen optreden. Dergelijke risico's kan de gemeente dragen door het achter de hand hebben van voldoende weerstandsv Vermogen.

Naast het aanhouden van weerstandscapaciteit zijn er andere manieren om de financiële gevolgen van risico's op te vangen:

- Bepaalde gebeurtenissen zijn onverwacht, maar doen zich regelmatig voor in de loop van de tijd. Hiervoor neemt de gemeente de financiële gevolgen op in de begroting of in voorzieningen;
- Een aantal risico's worden opgevangen door specifieke bestemmingsreserves;
- Interne beheermaatregelen;
- Bij investeringsprojecten nemen we een onvoorziene post mee;
- Risico's kunnen we beperken door het afsluiten van verzekeringen. De gemeente Helmond heeft bijna alle verzekeringen in huis die gewenst, noodzakelijk of verplicht zijn. Het eigen risico op deze verzekeringen is relatief laag. Door de mondige inwoner, juridisering van de samenleving (claimcultuur) en cybercrime staan verzekeraars onder druk. Hierdoor is de tendens dat premies worden verhoogd en service/dekking wordt geminimaliseerd. Om hierop in te spelen sluit de gemeente Helmond minder verzekeringen af of verhoogt de gemeente het eigen risico. Daarmee vangen wij deze risico's meer in eigen beheer op. Bovendien onderzoeken we de mogelijkheid om gebruik te maken van een franchiseconstructie op de polis.

Binnen het risicomanagement van de gemeente Helmond worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Van ieder risico wordt een inschatting gemaakt van de financiële impact en de kans van optreden;
- Niet alle onderzochte risico's zijn te vertalen in een financiële omvang of breedte. Deze risico's worden wel benoemd, maar niet in euro's uitgedrukt;
- Conform onze financiële verordening is de ratio weerstandsv Vermogen minimaal 1,5. Dat wil zeggen dat alle risico's voor 1,5 maal gedekt kunnen worden vanuit de beschikbare weerstandscapaciteit;
- De benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit worden bij de jaarrekening en begroting geactualiseerd.

4.2.3 Beschikbare weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit is gedefinieerd als alle middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om risico's te dekken, zonder dat de begroting en het beleid hiervoor aangepast dienen te worden. De beschikbare weerstandscapaciteit kent zowel een incidentele als een structurele component.

(bedragen x € 1.000)	
Beschikbare weerstandscapaciteit	
Algemene reserve vrij aanwendbaar	26.511
Algemene reserve grondbedrijf	42.590
Post onvoorzien incidenteel	500
<i>Incidentele weerstandscapaciteit</i>	69.601
Onbenutte belastingcapaciteit	1.630
<i>Structurele weerstandscapaciteit</i>	1.630
Totale weerstandscapaciteit	71.231

Incidentele weerstandscapaciteit € 69,6 miljoen

De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit het vrij aanwendbaar deel van de algemene reserve, de algemene reserve grondbedrijf en de post voor onvoorzien. De algemene reserves waarover de gemeente Helmond beschikt ten aanzien van Sociaal Domein en I-deel worden, gezien de onzekerheden als gevolg van de decentralisatie, buiten de beschikbare weerstandscapaciteit gehouden.

Omvang onbenutte belastingcapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de onbenutte belastingcapaciteit. De gemeente Helmond kan haar belastingen verhogen of haar heffingen kostendekkend maken om financiële tegenvallers op te vangen. De omvang van de onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte tussen de feitelijke opbrengst uit het totaal van de onroerende zaakbelasting, de rioolheffing en de afvalstoffenheffingen enerzijds en de opbrengst die de gemeente zou moeten realiseren als zij een beroep zou doen op een aanvullende bijdrage op grond van artikel 12 van de Financiële verhoudingswet (de zogenaamde artikel 12-norm) anderzijds. Volgens die norm moeten de afvalstoffenheffing en de rioolheffing 100% kostendekkend zijn, of zou de onderdekking gecompenseerd mogen worden door een hoger OZB-tarief.

Uit de berekening van de onbenutte belastingcapaciteit blijkt dat de gemeente Helmond nog een ruimte van € 1,63 miljoen heeft (tot het redelijk peil 2020 op basis van artikel 12 = 0,1853%). De toets aan de artikel 12- norm geeft derhalve het volgende beeld:

Berekening onbenutte belastingcapaciteit		(bedragen x € 1 miljoen)		
Belastingcapaciteit (x € 1.000)	Huidige inkomsten	Maximale inkomsten	Onbenutte capaciteit	
OZB	22,58	24,21	1,63	
Afvalstoffenheffing	9,23	9,23	0,00	
Rioolheffing	9,25	9,25	0,00	
Totaal	41,06	42,69	1,63	

Gemeenten zijn in principe vrij om de hoogte van de OZB-tarieven te bepalen. Tot dusverre werd als instrument om de tariefstijging te matigen een landelijk macroniveau gehanteerd. Deze was voor 2019 vastgesteld op 4%.

Vanaf 2020 wordt een benchmark woonlasten ingevoerd om de jaarlijkse ontwikkeling van de lokale lasten inzichtelijker te maken, waardoor het lokale debat over de ontwikkeling van de autonome keuzes over de heffingen bevorderd wordt. In de benchmark worden alle drie de bovenstaande woonlasten vergeleken. Met de invoering hiervan wordt afgestapt van de afspraak dat de ontwikkeling van de lokale lasten jaarlijks wordt gemonitord met de macronorm onroerende zaakbelasting.

4.2.4 Benodigde weerstandscapaciteit

De inventarisatie van de risico's en daarmee de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit geschiedt binnen de Gemeente Helmond door de specifieke risico's financieel te kwantificeren en algemene risico's te benoemen. De specifieke risico's zijn risico's die van toepassing zijn op Helmond. Allereerst wordt een inschatting gemaakt van de kans dat dit risico zich voordoet. Hierbij worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Zeer klein (factor 0,1);
- Klein (factor 0,25);
- Midden (factor 0,5);
- Groot (factor 0,7);
- Zeer groot (factor 0,9).

Voor een aantal risico's zijn reeds beheersmaatregelen genomen. De kwantificering van deze beheersmaatregel brengen we in mindering op het risico. Per saldo ontstaat dan een restrisico. Het totaal aan restrisico resulteert dan in de benodigde weerstandscapaciteit. Naast de specifieke risico's kennen alle gemeenten ook algemene risico's. De verschillende risico's lichten we in de volgende paragraaf toe.

Specifieke risico's

In onderstaand overzicht staan de gekwantificeerde risico's en hiermee de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit van de gemeente Helmond.

Specifieke risico's						(bedragen x € 1.000)	
Nr.	Risico's	I/S	Kans	Grondslag risico's	Beheersing	Dekking	Restrisico
1.	Juridische claims	I	0,50	200			100
2a.*	3-Decentralisaties	I	0,50	6.700	Reserve sociaal domein	3.350	0
2b.*	Participatiewet BUIG	S	0,50	5.617			2.809
3a.*	Verstrekke geldleningen	I	0,05	19.700			985
3b.*	Borgstellingen	I	0,05	42.600			2.130
4.	Leegstand Vastgoed	I	0,10	7.000			700
5.	Vennootschapsbelasting	I/S	0,10	1.000			100
6.	Regeling specifieke uitkering sport	S	0,25	200			50
7.	Fiscale claims	I	0,50	PM			PM
8.	Calamiteiten	I	0,10	6.000			600
9.*	Extra onderhoud door degeneratie	I	0,50	300			150
10.	Claim afval	I	0,50	1.900	Reserve Afvalstoffen	950	0
Risico's Algemeen							7.624
11.	Grondbedrijf			38.630			38.630
Risico's Grondbedrijf				38.630			38.630
Totale restrisico Algemeen en Grondbedrijf							46.254

Risico's algemeen

Ad 1. Juridische claims

Binnen de gemeente Helmond dreigen er enkele juridische risico's, deze afzonderlijke risico's betreffen de juridische claims en worden samengevoegd tot één juridische risico. Het gaat daarbij in totaal om een mogelijk risico van afgerond € 200.000.

Ad 2a. Sociaal domein

De programma's Zorg & Welzijn en Jeugd & Onderwijs staan in het kader van de decentralisaties Sociaal Domein. De uitvoering hiervan brengt risico's met zich mee die lastig zijn te kwantificeren. De grootste risico's hebben betrekking op de uitgaven in het kader van Jeugdzorg. In 2018 was sprake van een financieel tekort. Dit is gedekt vanuit incidentele middelen. Vanwege onzekerheden over rijksinkomsten en bestedingen, in combinatie met een hoge tarievenstructuur, is sprake van een verhoogd risicoprofiel.

Het financieel resultaat van het sociaal domein wordt met de algemene reserve Sociaal Domein verrekend. Deze reserve is de eerste financiële buffer voor onzekerheden op korte en middellange termijn. De stand van de algemene reserve is voldoende om de risico's voor de komende 2 a 3 jaar op te vangen. Inmiddels zijn aanvullende maatregelen in gang gezet om meer grip te krijgen op de

uitgaven. Een van deze maatregelen is het verstevigen van het contractmanagement binnen de gemeente.

Ad 2b. Participatiewet BUIG

Met ingang van 1 januari 2016 voert de gemeenschappelijke regeling Senzer de participatiewet uit voor de zeven deelnemende gemeenten. De verstrekking van bijstandsuitkeringen (BUIG) maakt onderdeel uit van deze uitvoering. Gezien de BUIG het karakter heeft van een open eindregeling is het risico op een overschrijding van het budget aanwezig. Na inzet van het eventuele weerstandsvermogen van Senzer, blijft de eindverantwoordelijkheid voor dit risico bij de afzonderlijke gemeenten. In de begroting en meerjarenraming 2020-2023 wordt Senzer geconfronteerd met begrotingstekorten waarbij een beroep gedaan is op het eigen weerstandsvermogen. Dit betekent dat bij extra tegenvallers, Senzer direct terugvalt op financiële ondersteuning van de deelnemende gemeenten. Het risico bij Senzer komt uit op ruim € 10 miljoen. Het aandeel van Helmond betreft 56%. De waardering van dit structurele risico is 50%.

Ad 3a/b. Verstrekte geldleningen en borgstellingen

Het volume van verstrekte geldleningen is ten opzichte van vorig jaar afgenomen, doordat de aflossingen hoger waren dan de nieuw aangegane leningen. Hierdoor is ook het risico afgenomen ten opzichte van voorgaande jaren.

Het totaal aan verstrekte geldleningen bedraagt € 19,7 miljoen en de gewaarborgde geldleningen € 42,6 miljoen. Op basis van het vastgestelde leningen- en borgstellingenbeleid bedraagt het risico 5% van de totaal uitstaande geldleningen. Het waarschijnlijke risico is dan € 2,13 miljoen.

Ad 4. Leegstand vastgoed

De totaal geraamde huuropbrengsten bedragen ongeveer € 7 miljoen. Het risico van leegstand vangen we voor de relatief lage huren op binnen de exploitatie. Enkele panden staan nog leeg, waarmee leegstandskosten gepaard gaan. Hiernaast gaat het om gedeeltelijke en veelal tijdelijke leegstand in verzamelgebouwen. Mede afhankelijk van het economische klimaat kan de vraag naar huisvesting in relatie tot het totale aanbod beperkt zijn, waardoor huur- en koopprijzen onder druk kunnen komen te staan. Ook de verkoop van lege panden blijft moeilijk. Uiteraard zetten we ons veel in om de ruimtes/panden te verhuren. Zo mogelijk verkopen we panden voor zover ze een minder prominente maatschappelijke functie hebben en de biedingen marktconform zijn. Door het planmatig aangepakte onderhoud in de gemeentelijke gebouwen in de afgelopen jaren en de uitgevoerde maatregelen op veiligheidsgebied (brand, legionella, wateraccumulatie, elektra-keuringen e.d.) lijken de risico's op technisch gebied wat beperkter, maar dat neemt niet weg dat zich altijd een calamiteit kan voordoen. Het uitgangspunt is dat we tegenvallende verhuurinkomsten en leegstand afdekken binnen de exploitatie Vastgoed. Het risico wordt ingeschat op € 700.000, waarmee we een eerste jaar van leegstand kunnen opvangen.

Ad 5. Vennootschapsbelasting

De gemeente is vanaf 1 januari 2016 belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Inmiddels zijn de aangiften over 2016 en 2017 bij de belastingdienst ingediend. Over 2016 gaf de aangifte een fiscaal verlies van € 1,8 miljoen en over 2017 een fiscaal verlies van € 3 miljoen. Hierdoor ontstaat een fiscaal verlies van 4,8 miljoen. Dit verlies kan worden verrekend met eventueel toekomstige fiscale winsten. De verwachting is dat over de eerstkomende jaren geen vennootschapsbelasting is verschuldigd.

Het risico blijft bestaan dat de belastingdienst de aangiften over 2016 en 2017 niet zal volgen en correcties zal toepassen waardoor het fiscaal resultaat positief zal worden. Hierdoor blijft het mogelijk dat alsnog vennootschapsbelasting betaald zal moeten worden.

Ad 6. Regeling Specifieke Uitkering Sport

Per 1 januari 2019 is de BTW-sportvrijstelling uitgebreid. Daardoor vervalt het recht op aftrek van voorbelasting bij investerings- en exploitatiekosten bij sportaccommodaties, waardoor de gemeente in een financieel nadeligere positie terecht komt. Voor de schade die daardoor ontstaat, is een compensatieregeling getroffen in de vorm van een specifieke uitkering. Het risico bestaat dat de hogere kosten niet geheel gecompenseerd worden omdat er landelijk slechts een vast bedrag is gereserveerd voor de specifieke uitkering. Wanneer de claims van gemeenten het gereserveerde bedrag overstijgen zal de uitkering naar evenredigheid worden verlaagd.

Ad 7. Fiscale claims

Ten aanzien van diverse (fiscale) onderwerpen is het mogelijk dat er een claim van de belastingdienst kan ontstaan. Dit wordt veroorzaakt door de complexiteit van de fiscale wetgeving en de verwevenheid

daarvan in alle (financiële) processen binnen de gemeente. De afzonderlijke risico's worden samengevoegd tot één fiscaal risico. De belastingdienst kan eventuele fouten herstellen over de periode van de afgelopen 5 jaar waardoor het financieel risico aanzienlijk kan zijn.

Ad 8. Calamiteiten

Calamiteiten en (natuur)rampen hebben een grote impact en schade op de Helmondse bevolking. Hierbij kunnen grote schades ontstaan die niet door verzekering worden gedekt. Met calamiteitenplannen en overleg met de ketenpartners (politie, veiligheidsregio, GGD etc.) wordt dit risico zoveel mogelijk beheerst. De kans dat zich een calamiteit voordoet is zeer laag, maar heeft wel een grote impact, geschat op € 6 miljoen. Dit betekent een restrisico van € 600.000.

Ad 9. Extra onderhoud voor degeneratie

De gemeente Helmond ontvangt vergoedingen als bedrijven nieuwe kabels en leidingen gaan leggen. Hiervoor moet huidig areaal opengebroken worden. Dit leidt tot een verlies van de levensduur en hieraan zijn kosten verbonden. De vergoeding omslaat de kosten noodzakelijk om het areaal te herstellen (korte termijn) en de vergoeding voor de versnelde afschrijving als gevolg van een vermindering van de resterende levensduur (lange termijn). Een groot deel van de verplichting ligt dus verder in de toekomst dan één kalenderjaar. De verwachting is dat met de komende verglazing van de gemeente de ontvangsten sterk zullen toenemen terwijl de kosten op de langere termijn plaatsvinden. Het risico is aanwezig dat de continuïteit van het huidige kwaliteitsniveau van het areaal binnen de gemeente Helmond niet gehandhaafd kan worden. Wij schatten dit risico op € 300.000.

Ad 10. Claim afval

Door Attero is bij de gemeenten (via de Metropoolregio Eindhoven) een claim neergelegd in verband met het vermeend niet nakomen van de aanleververplichtingen. Door de gemeenten wordt deze claim betwist. Door het Nederlands Arbitrage Instituut is inmiddels een definitieve uitspraak gedaan over de periode t/m 2014. Hierin zijn de gemeenten in het gelijk gesteld. Uw raad is hierover tussentijds geïnformeerd. M.b.t. 2015 loopt momenteel nog een arbitragezaak en is in eerdere uitspraken Attero in het gelijk gesteld. Er is een gerechtelijke uitspraak geweest waarin de claim over de periode 2015 t/m 2017 is toegekend aan Attero. De omvang van de uiteindelijk te betalen som is op dit moment nog niet bekend. In eerste aanleg zal het eigen vermogen van de MRE ingezet moeten worden (hierover heeft binnen de MRE evenwel nog geen besluitvorming plaatsgevonden). Mocht dit eigen vermogen daarna niet langer meer toereikend zijn, dan zullen de in de MRE deelnemende gemeenten (waaronder Helmond) dan eventueel dus een aanvullende bijdrage aan de MRE moeten doen. In de reserve Afvalstoffenheffing zijn voldoende middelen opgenomen om dit risico af te dekken, tot het moment dat hierover volledige duidelijkheid is.

Risico's grondbedrijf

Ad 11. Grondbedrijf

Het grondbeleid van de gemeente Helmond is uitgewerkt in de nota grondbeleid 2017-2020. Voor een nadere onderbouwing en toelichting daarop wordt verwezen naar de Paragraaf Grondbeleid in deze programmabegroting.

Jaarlijks wordt bij de jaarrekening een uitgebreide herziening gedaan van de te verwachten eindresultaten op de Bouwgronden in Exploitatie (BIE). Daarbij wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de op dit moment bekende omstandigheden en feiten. Naast deze omstandigheden en feiten zijn er echter ook nog onvoorziene risico's. Het grondexploitatieproces is namelijk een langlopend proces. De einddata van de langstlopende projecten (Brandevoort 2 1 januari 2031 en Automotive Campus 1 januari 2038) liggen nog ver weg.

De verhouding tussen deze onvoorziene risico's in de grondexploitatie en de middelen die we hebben om deze risico's op te vangen bepaalt de ratio van het weerstandsvermogen grondbedrijf.

Weerstandsvermogen Grondbedrijf

De stand van de reserve grondbedrijf inclusief het jaarrekening resultaat van 2018 is € 42,6 miljoen. Op de BIE's met een verwacht positief eindresultaat zit nog een winstpotentie van in totaal ruim € 21,6 miljoen (op eindwaarde). Deze winsten zullen in de komende jaren worden bepaald volgens de Percentage of Completion (POC) methode en worden toegevoegd aan de reserve grondbedrijf.

Risicoanalyse op projectniveau

In maart 2019 is de Kadernota Risicomanagement vastgesteld. Daarin zijn doelstellingen voor risicomanagement geformuleerd en is een stappenplan gepresenteerd voor de implementatie. Daarbij zijn 10 materiële processen benoemd binnen de gemeente. De processen van het Grondbedrijf worden daarbij meegenomen en dit traject is inmiddels opgestart.

In afwachting van dit traject wordt vooralsnog vastgehouden aan de risico analyse zoals die onlangs bij de jaarrekening 2018 is uitgevoerd. Daarin is bepaald dat het totale risico voor de BIE's wordt ingeschat op € 38,6 miljoen.

Algemene risico's

Omgevingswet

De Omgevingswet bundelt en moderniseert in 1 wet alle wetten voor de leefomgeving. Vanaf 2021 treedt deze wet in werking. De gemeente krijgt hierdoor meer beleidsvrijheid. Het voorbereiden op de komst van de omgevingswet is een complex en intensief traject. Daarbij worden diverse risico's onderkend. Risico's kunnen zich voordoen ten aanzien van het proces, aanwezige kennis en kunde in de organisatie, samenwerking met onze ketenpartners, aansluiting digitale stelsel, betrokkenheid van de omgeving, gewenste en noodzakelijke besluitvorming. Het voorbereiden van de komst van de Omgevingswet is een complex en intensief traject.

WNRA

Op 1 januari 2020 treedt de Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren in werking (WNRA).

Hiermee gaan ambtenaren over naar een nieuwe rechtspositie. Dit heeft o.a. de volgende gevolgen:

- Het reguliere arbeidsrecht wordt van toepassing op het merendeel van de overheidswerknemers.
- Arbeidsrechtelijke zaken zullen mee overgaan in 2020.

Deze omvangrijke transitie brengt juridische, financiële en personele risico's met zich mee.

Economische ontwikkelingen

Economische ontwikkelingen leiden tot hogere aanbestedingslasten, die mogelijk een druk legt op zowel de exploitatielasten en de investeringslasten.

Daarnaast zijn de volgende algemene risico's te benoemen:

- Ontwikkelingen Gemeentefonds (incl. herverdeling) en aanvullende bezuinigingen
- Bezuinigingen en frictiekosten
- Planschades, fiscale claims en overige juridische geschillen
- Schade als gevolg van bestuurlijk of ambtelijk handelen

4.2.5 Relatie tussen de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit

Het weerstandsvermogen geeft de relatie weer tussen de beschikbare weerstandscapaciteit (middelen die beschikbaar zijn om risico's te dekken) en benodigde weerstandscapaciteit (de risico's die de gemeente loopt) van de gemeente Helmond.

Deze relatie wordt uitgedrukt in een ratio weerstandsvermogen. Voor de gemeente Helmond bedraagt deze ratio:

$$\frac{\text{€ 71,2 miljoen}}{\text{€ 46,3 miljoen}} = 1,54$$

Een ratio lager dan 1,0 duidt op een kwetsbare financiële positie omdat de beschikbare weerstandscapaciteit niet voldoende is om de geïdentificeerde risico's af te dekken. Een ratio van bijvoorbeeld 2,0 of hoger geeft aan dat er meer middelen beschikbaar zijn dan er worden ingezet en kan erop duiden dat onnodig middelen in reserve worden gehouden, waardoor bijvoorbeeld ambities onnodig op de "reservelijst" blijven staan.

De ratio geeft een goed beeld van de verhouding beschikbare weerstandscapaciteit en benodigde weerstandscapaciteit. Het is echter geen wetmatigheid dat bij een ratiowaarde kleiner dan 1,0 of groter dan 2,0 direct geanticipeerd moet worden op maatregelen in de middelensfeer. Niet alle geïdentificeerde risico's doen zich namelijk tegelijkertijd voor.

De berekende ratio van 1,54 voldoet aan de streefwaarde zoals opgenomen in de financiële verordening (minimaal 1,5).

4.2.6 Financiële kengetallen

Met financiële kengetallen kan de financiële toestand van de gemeente worden gemeten en beoordeeld. Kengetallen stellen het bestuur in staat snel inzicht te krijgen in de stand van zaken op een aantal deelgebieden.

Er worden 5 kengetallen berekend welke het volgende beeld geven. Onderstaand wordt een toelichting op deze kengetallen gegeven:

Financiële kengetallen	Jaarstukken	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1.a Netto schuldquote	37,4%	48,2%	44,7%	46,3%	43,2%	36,7%
1.b Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	31,2%	48,2%	44,7%	46,3%	43,3%	36,8%
2. Solvabiliteitsratio	49,4%	51,0%	45,2%	44,0%	45,6%	48,7%
3. Structurele exploitatieruimte	-2,2%	0,8%	1,2%	1,1%	0,4%	0,8%
4. Grondexploitatie	40,3%	39,9%	35,8%	26,3%	20,8%	18,6%
5. Belastingcapaciteit	104,1%	104,5%	102,8%	102,8%	102,8%	102,8%

De onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie geeft geen aanleiding tot bijsturing.

Netto schuldquote

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. De gecorrigeerde netto schuldquote geeft aan hoeveel van de vermogensbehoefte van de gemeente zelf (dus exclusief derden) extern gefinancierd is.

Normaal ligt de netto schuldquote van een gemeente tussen de 0% en 90%. Voorzichtigheid is geboden als de netto schuldquote tussen de 100% en 130% ligt, aldus de VNG. Helmond scoort hier goed, de druk van de rentelasten en aflossing kan opgevangen worden binnen de exploitatie.

Solvabiliteitsratio

Solvabiliteit geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het kengetal geeft de verhouding tussen het eigen vermogen en het balanstotaal aan. Een solvabiliteit van ongeveer 50% geeft aan dat de helft van het totale vermogen van de gemeente gefinancierd is met eigen vermogen. Er is geen probleem voor de financiële positie, tegenover de schulden staat voldoende eigen vermogen.

Structurele exploitatieruimte

Bij de structurele exploitatieruimte betekent een positief percentage dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. De Helmondse begroting is meerjarig in structureel evenwicht.

Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. In Helmond is het percentage 35,8% in 2020. Hoe hoger het percentage hoe groter het financieel risico gegeven de huidige marktomstandigheden.

Belastingcapaciteit

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het COELO publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB en de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt berekend door de totale woonlasten voor een meerpersoonshuishouden in een bepaald jaar te vergelijken met het landelijk gemiddelde in het voorgaande jaar en uit te drukken in een percentage.